

Vlada jemlje v tem črteži ozir na mnogovrstne pritožbe in želje pa tudi številne prošnje iz vseh dežel, najboljše pa od kmetijskega prebivalstva. Ali bodo poslanci in gospoda v gosposkeji zbornici črtež sprejeli ali ne, to še ni gotovo, nemogoče pa tudi ni.

Premembe so sledeče:

1. Na versko-nravno izrejo ali odgojo dece ima se bolje gledati, kakor do sedaj. Otroke v cerkvi mora vsaj eden učiteljev nadzorovati. Nadučitelj, vodja šole more biti le, ki je zmožen tudi verski nauk učiti. Katoliškeji deci sme se torej za nadučitelja postaviti le katoličan ne pa tudi kakšen Jud ali luterovec ali brezverec. Nedostojno obnašanje zunaj šole zamore učitelja v preiskavo in zadrege spraviti.

2. Učilo se bode le, kar je bistveno potrebno, to pa tem boljše. Deklic ne gre več siliti k telovadbi ali „turnanju“. Za 80 učencev postavi se eden učitelj; pri poludnevem poduku se mu sme tudi do 100 učencev dati. Otroci 7. in 8. šolskega leta se tukaj ne všttevajo, če je ondi polajšanje šolskega obiskovanja bilo dovoljeno.

3. Šolo obiskavati morajo deca od dopoljnega 6. do završenega 14. leta. Izstopiti iz šole pa smejo le, če dokažejo, da so dovoljno podučeni: v verskem nauku, čitanji, pisanji in računanju.

Po završenem 6. šolskem letu (t. j. v 13. letu starosti) se more otrokom na deželi in otrokom ubožnejših staršev v trgih in mestih dovoliti polajšanje šolskega obiskovanja. Ovo polajšanje se dovoli tako, da otroci v 7. in 8. šolskem letu (13. in 14. letu starosti) šolo obiskujejo ali a) nekaj časa v letu ali b) samo pol dneva ali c) nekaj dni v tednu. Takšno polajšanje morejo si cele srenje pridobiti, ako župan in odborniki prošnjo vložijo. Tudi sme okrajni šolski nadzornik dovolj podučenim otrokom v začetku 8. šolskega leta z obiskovanjem šole prizanašati za ostali čas 14. leta starosti.

To so najvažnejše premembe šolskeji postavi od l. 1869 namenjene!

Gospodarske stvari.

Sočivje, zelenjava, kolike dobrote je pri hiši.

Sočivje, zelenjavo, ali prikuho imenujemo vse one pridelke in prirastke v rastlinstvu, ktere si ali na vrtu in njivi pridelamo ali kot samoraščje po travnikih, lokah, njivah in gozdih nabiramo in si z njimi kot postransko jedjo glavno jedilo okusnejše tečnejše in zdravejše delamo. Semkaj štejem razne vrste salate, zelja, krompirja, repe, korenja, fižola, graha, bobu, kumar in vse take rastline, ki služijo poglavitno v začimbo in dišavo raznih jestvin kakor: zajbelj, petersilja in mnogo drugih tem podobnih.

Dobro sočivje je več ko polovica življenja. Zato so pa tudi v novejšem času začeli marljivo

in umno pridelovanje raznega sočivja tako gorko priporočati in tako močno povdarjati. Posebno za malega kmetovalca blizo večjih mest, kjer se da vse v dober denar spraviti, je umno sočivarstvo pravi zlati studenec blagostanja in premoštva. V mnogih krajih so se začeli združevati v društva v podporo umnemu pridelovanju raznega sočivja, podučujejo po potnih učiteljih in spisih po časopisih in knjigah ljudstvo, naj ne zanemarija pridelovanja sočivja in naj ne zamuja zajemati iz tega zlatega vira. Zato mislim, da ne bode odveč tudi čitatelja našega gospodarskega lista opozoriti na prevažno imenitnost pridelovanja raznega sočivja in v njih vzbuditi veselje do te koristne stroke gospodarstva.

Ne moremo tajiti, pa bi tudi nič ne pomagalo, da je ravno pri nas na Slovenskem posebno pri mnogih kmetijah po deželi sočivarstvo pravi pasterk, in to po krajih, v kterih lega, obnebje in zemlja k pridelovanju sočivja tako rekoč kričje vabi, kar je posebno blizo večjih mest in blizo železne ceste silno hasnovito.

Naši Slovenci si pa še dostikrat toliko sočivja ne pridelajo, kar ga je za hišne domače potrebe neobhodno potrebno in še to, kar si ga za silo pridelajo je le predostikrat suhoparno brezsočno, grenko, maleokusno. Godi se sočivarstvu tako, kakoršna reji in strežbi domače živine. Nalaga se vse le na rame tako že dosti preobložene gospodinje, ki ima tri ogle hiše že tako sama na sebi dosti podpirati. In zakaj se mož dostikrat kot hišna glava tako malo zmeni za sočivni domači vrt? Zato ker se v mladih letih, ko se srce vnema za koristne in dobre reči in glava bistri za umno kmetovanje, vsega tega učil ni. Pa kaj čuda, vsaj ga tudi nikdo na to opominjal ni.

Spominjam se tukaj kaj lepega prizora, ki ga nam neumrljivi Virgil v prekrasnem svojem georgikonu o nekem starčku podaja, ki je bil umen in marljiv vrtnar in kterege bočem tukaj v Šubičevi prestavi svojim čitateljem podati. On pravi:

„Pomnim jaz, da pod ozidjem obalskega grada, kjer tminav potok rumenkljate njive namaka Starčka Koriškega sem poznal, ki je pustega polja Malo juter imel. Zemljišče ni bilo ne govedju Tudi ne volnati čredi v prid, ne tertju prigodno Mož je pa vendar kelj pod živico, bele okoli Lilije, tud sporiš redil in makovo cvetje, ter bogat Med kralje se štel. Ko domu je prihajal, pozno Na noč, težil je mizo z nekupljeno hrano. Prvi je vrtnice bral pomladi, jeseni pa sadje; Tudi, ko mrzaz pozimski hudo kamenje je lomil, In oledje tek ustavljalo blo še potokom, Tedaj je on že mile carovnice lišp si nabiral, Kregajoč poletja nemar in zapadnike pozne. Prvi obiloval tedaj je čelne zalege, Rojev mnogo redil, satovje tlačil in meda dosti dobil; Obilno je lip in smrečja mu rastlo. Koljkor očes je sadno drevo pomladi pldilo v cvetji, Toľiko sadja je tud o jeseni do-

rastlo. On je tudi v vrste sadil odraščene breste, Gruščevo trdo drevo in trnjine slive noseče, Javore tud, da osenčje dajali bi družbi veseli.“ Tako slika in preslavlja miločutni Virgil starčka vrtnarja.

Kako imenitno in važno za gospodarstvo je pridelovanje sočivja, naj tukaj le bolj memo gredeč omenim. Z lopato obdelana zemlja, dobro pognojena in na druge načine vzboljšana daje take pridelke, da se more cela rodovina na $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ hektari zemljišča prerediti. Spominjam se iz dijaških let na Dunaji takega vrtnarja, ki ni imel več ko $\frac{1}{4}$ orala zemljišča, na katerem je stala še hišica, v kateri je vrtnar z ženo, hčerjo in dekle vred stanoval in to zemljišče je vse prav dobro priredilo. Niso ničesar stradali. V nobeni drugi panogi kmetovalstva se ne da vsaka tudi najmanjša moč do zadnje pičice izporabiti kakor ravno pri sočivarstvu. Nobeno drugo delo ne poplača tako popolno trud človeškega uma in roke.

Konjerejsko društvo štajersko sklenilo je, Travniško planino pri Gornjem gradu vzeti v najem in jo prirediti žrebetom v planinski pašnik. Najem velja 6 let in potem zopet 6 let, ako se grajščini gornjegrajskeje dovoli 25% čistega dobička; g. Kavčič v Sevnici je prejel 15 gl. podpore, da napravi okol za žrebeta. Konje in voze prešteti je vlada zaukazala. Delo se ima završiti do 20. februarja t. l. Konjerejskemu društvu pristopili so gospodje: Fr. Cukala v Gomilskem, Jožef Jarc v Gornjem gradu in Davorin Čulek v Središči.

Štajersko deteljno seme je na ceni precej zgubilo, ker ima v sebi več ali manje semena od nevarne in škodljive predenice. Zato kupujejo kmetovalci čisto deteljno seme od inod. Takšno seme ponuja šola v Rovtah na Kranjskem, pošta Logatec ali Loitsch a. d. Südbahn. Cena je 65 gold. za 100 kilo. Mnogo štajerskih posestnikov, med njimi tudi grof H. Attems, so si iz Rovt naročili semena, ker še ondi ne poznajo predenice.

Vinorejska šola v Mariboru ima dne 13. in 14. februarja javno skušnjo, vselej od 9—12 ure dopoldne.

V Kaniži na Ogerskem velja belo vino, čisto pretočeno 7—8 gl., rudeče pa 6—7 gl. hektoliter.

Sejmi na Koroškem: 20. februarja: v Kutarčah; 22. februarja: Gornji Drauberg; na Kranjskem: 12. februarja: v Motniku; 14. februarja: v Dobu, Dobrovi, št. Lambertu, Razdrtem; Žerovnici; 18. februarja: v Trziči; na Hrvatskem: 14. februarja: Samobor, Križevci in Sarvaš; 15. februarja: Zdenici; 17. februarja: Koprivnica; 21. februarja: Brod, Zemun.

Dopisi.

Iz ptujskega okraja. (Posojilnica.) Večkrat se je uže povpraševalo, ali uže bodemo skorej imeli tako težko pogrešano in silno zaželjeno

posojilnico za ptujski okraj; ali še pravila vedno niso potrjena? Saj je uže vendar toliko časa preteklo, odkar so se predložila sl. namestniji grajškeje! Ali se v tej zadevi ne bi dalo nič storiti, da se brže dožene? Če se dobro spominjam, hodili so ptujski nemškutarčki celo osebno v Gradec prosit, naj slavna namestnija ne dovoli take posojilnice, katera bi jim iztrgala našega kmeta iz krempljev, katerega sedaj skubijo, kakor jastreb goloba. Kakor je videti, jihovi koraki niso bili brez vsega vspeha. Če več ne, dosegli so vsaj toliko, da se početek posojilničin vleče, kakor kurje črevo. I to jim je jako na hasek, kajti tako še imajo vedno časa in prilike, odirati kmete. Kaj pa, ko bi šli nekateri naši narodni okrajni zastopniki k sl. namestniku, mu razložili, kako je s to posojilnico, ter ga prosili, naj ukaže, da oni gospod, ki ima pravila v rokah, in ki tako dolgo odlašaja, vendar enkrat stvar dokonča. Vsaj uže mora na prst debel prah na pravih ležati, če jih niso uže molji pojeli, J. D.

Iz Celja. (Pogreb.) V Celji so 30. p. m. slovesno pokopali gosp. Gustav A. Uhliča, posestnika Rimskih toplic, ki je zarad svoje gostoljubnosti in prijaznosti daleč okrog slovel. Pokojni, ki je nekaj dni čez 50 let živel, bil je uboščekom velik dobrotnik, ti in šolska mladež zgubili so radodarnega podpornika. Nam ni bil nasprotnik. — Naj v miru počiva!

Iz Slovenskih goric. (Dva priporočbe vredna lista.) Čast. o. Frančiškani v Gorici izdajajo list: „Cvetje z vitov sv. Frančiška.“ Ta list je letos praznično opravljen, da boljše počasti sv. Frančiška za sedemstoletnico njegovih svetih redov. Naj bi naše slovensko ljudstvo ob taki priliki tega velikega dobrotnika človeštva vredno počastilo s tem, da bi se prav v obilnem številu naročilo na ta list, ki ima namen, njegove svete rede priporočevati in njegovo apostolsko delo nadaljevati med Slovenci. Ta list si lahko vsak naroči, kteremu je mari za svete reči (velja za celo leto 70 kr.) Tudi se dobita do zdaj izdana dva letnika 1880 in 1881, vsaki po 70 kr. — Drugi nič manje čislani list je „Gospodarski list“, kterege izdaja e. kr. kmetijska družba v Gorici. Ta list se gorko priporoča vsem branja zmožnim kmetovalcem. On prinaša izvrstne sestavke za poduk gospodarjem. Začel je ta list izhajati v zvezkih vsak mesec enkrat in stane za celo leto 1 gl. 20 kr. Dozdaj izišle številke se še dobivajo za 60 kr. Res mala cena za list, ki toliko koristnega prinaša. Zadnji list (št. 6) je prinesel te-le sestavke: Vinogradarjem, pa tudi vinokupcem. — Vinska letina po svetu. — Kmetijski novičar. — Nov živinozdravnik. — Ali so živali zanesljivi preroki vremena? — Avstrijski shod sadjerejcev. — Občinskim gospodarskim svetom. — Našim živinorejcem. Iz tega lahko vsak sprevidi, koliko dobrega gradiva da prinaša ta list. Goričan.